

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

Raport Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu na temat zabezpieczenia nadzorowanej granicy państwowej w 2025 roku

ELBLĄG, LUTY 2026

Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu została powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego. Jej rolą jest utrzymanie szczelnej bariery sanitarnej na granicy Rzeczypospolitej Polskiej i zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Umacnianie zdrowia publicznego oraz ochronę zdrowia ludzkiego dokonuje poprzez dążenie do osiągnięcia pożądanych norm zdrowotnych, zachowanie lub przywracanie bezpieczeństwa zdrowotnego i kształtowanie właściwych postaw u ludzi.

Swoje zadania Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu realizuje poprzez: sprawowanie nadzoru sanitarnego nad:

- ☐ środkami spożywczymi, substancjami pomagającymi w przetwarzaniu, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością przekraczającymi granicę,
- ☐ ruchem pasażerskim i towarowym,
- ☐ jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- ☐ stanem infrastruktury na przejściach granicznych,
- ☐ przestrzeganiem przepisów określających warunki zdrowotne środowiska pracy, zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy,
- ☐ koordynację działań higieniczno-sanitarnych mających na celu zapobieganie wystąpieniu nadzwyczajnych zagrożeń, szczególnie biologicznych,
- ☐ wykrywaniu potencjalnych źródeł zagrożeń, w tym ich wektorów i rezerwuarów oraz minimalizację ich negatywnych skutków dla zdrowia publicznego,
- ☐ współpracę ze służbami i organami kontrolnymi działającymi na granicy państwa w celu zapewnienia skutecznej ochrony sanitarno-epidemiologicznej granic państwa,
- ☐ prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych i promujących zdrowie wobec pozostałych służb granicznych oraz osób przekraczających granice państwa, w zakresie aktualnych zagrożeń.

W zakresie zabezpieczenia nadzorowanej granicy państwowej w 2024 r. nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu było objętych łącznie 8 przejść granicznych:

- ☐ drogowe przejścia graniczne w Gronowie, Bezledach, Gołdapi i Grzechotkach,
- ☐ kolejowe przejście graniczne w Braniewie,
- ☐ morskie przejścia graniczne w Elblągu i Fromborku,
- ☐ lotnicze przejście graniczne w Szymanach.

Niniejsze opracowanie przedstawia obraz stanu bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanej granicy Polski. Sporządzono je na podstawie wyników prowadzonych działań realizowanych poprzez kontrole sanitarne, badania, analizy oraz przedsięwzięcia o charakterze zapobiegawczym i profilaktycznym.

I. Stan zabezpieczenia przejść granicznych na wypadek zagrożenia chorobą zakaźną szczególnie niebezpieczną lub bioterroryzmem

Zabezpieczenie sanitarno-epidemiologiczne granic państwa stanowi filar bezpieczeństwa zdrowotnego kraju. Rolą Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu jest utrzymanie szczelnej bariery sanitarnej na granicy Rzeczypospolitej Polskiej i zewnętrznej granicy Unii Europejskiej. Jednostka sprawuje nadzór nad zabezpieczeniem przeciwepidemicznym przejść granicznych położonych na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego.

W 2025 roku sprawdzono stan zabezpieczenia przeciwepidemicznego wszystkich nadzorowanych przejść granicznych z ruchem pasażerskim. Przeprowadzono łącznie 14 kontroli sanitarnych na przejściach granicznych: drogowych w Gronowie, Bezledach, Gołdapi i Grzechotkach, morskich w Elblągu i Fromborku, kolejowym w Braniewie i lotniczym w Szymanach. Czynności kontrolne ukierunkowywano na przygotowanie obiektów do podjęcia postępowania przeciwepidemicznego w przypadku zagrożenia chorobą szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną. Weryfikowano, czy zapewniono odpowiednie warunki do krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o chorobę zakaźną oraz osób z kontaktu. Dokonywano oceny higieniczno-sanitarnej pomieszczeń przeznaczonych dla osób przekraczających granicę i służb, miejsc krótkotrwałej izolacji, rejonów odpraw pasażerskich i obszarów posesji obiektów. Sprawdzano zabezpieczenie obiektów w odpowiednią ilość środków ochrony, środków higienicznych i dezynfekcyjnych.

W minionym roku na przejściach granicznych z Federacją Rosyjską nadal obowiązywały ograniczenia w ruchu osobowym, wynikające z obowiązujących przepisów prawnych¹. Zawieszony pozostawał ruch graniczny na dwóch przejściach drogowych: Gołdap-Gusiew oraz Gronowo-Mamonowo. Na drogowych przejściach granicznych Bezledy-Bagriatonowski i Grzechotki-Mamonowo II oraz na kolejowym przejściu granicznym Braniewo-Mamonowo ruch osobowy na kierunku wjazdowym do Rzeczypospolitej Polskiej ograniczono do osób, które spełniały określone kryteria lub uzyskały zezwolenie komendanta placówki Straży Granicznej.

Zasięg terytorialny, infrastruktura oraz zakres działalności kontrolowanych przejść granicznych nie uległ zmianie w stosunku do roku ubiegłego. Obiekty w całości zlokalizowane były na terenie Polski. Przejścia graniczne drogowe, morskie i kolejowe pod

¹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1403).

względem administracyjnym podlegały Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu. Bieżącym utrzymaniem obiektów zajmował się Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie. Zarządzanie Portem Lotniczym Olsztyn-Mazury, na terenie którego mieści się lotnicze przejście graniczne Mazury, pozostawało w gestii podmiotu Warmia i Mazury Sp. z o.o.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono nieprawidłowości. Przejścia graniczne pozostawały przygotowane do podjęcia postępowania przeciwepidemicznego w sytuacji zagrożenia chorobą szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną. Pomieszczenia i wyposażenie obiektów utrzymano w dobrym stanie sanitarno-higienicznym. Wydzielono odpowiednią liczbę pomieszczeń sanitarnych dla osób przekraczających granicę, pracowników obsługi oraz służb granicznych, w tym sanitariaty dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Zapewniono dostateczną ilość środków ochrony osobistej, środków higienicznych i dezynfekcyjnych oraz zabezpieczono pakiety ubrań ochronnych dla służb. Obiekty zaopatrzone były w apteczki pierwszej pomocy ze środkami w terminie przydatności do użycia. W 2025 roku zaktualizowano procedury postępowania przeciwepidemicznego, które pozostają do dyspozycji administratorów przejść granicznych i służb granicznych. Weryfikowano dane kontaktowe zawarte w procedurach.

Regularnie przeprowadzano niezbędne przeglądy, oceny stanu budynków oraz niezbędne modernizacje i prace konserwacyjne obiektów. Na bieżąco dokonywano wszelkich napraw i niezbędnych prac konserwatorskich. Sprzęt porządkowy, środki chemiczne i akcesoria do sprzątania przechowywano w wydzielonych pomieszczeniach, w sposób uporządkowany i zgodny z zaleceniami producenta.

Obszary posesji przejść granicznych utrzymane były w czystości i porządku. Realizowano obowiązki podejmowania działań określonych w art. 22 ust. 1 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi². Prowadzono regularną deratyzację i dezynsekcję oraz cykliczną kontrolę aktywności gryzoni, insektów i szkodników. Gospodarka odpadami prowadzona z zachowaniem wymagań sanitarnych.

W 2025 roku na nadzorowanych przejściach granicznych nie odnotowano sytuacji, które mogłyby negatywnie wpłynąć na bezpieczeństwo zdrowotne ludzi. Stan zabezpieczenia przeciwepidemicznego obiektów pozwalał na utrzymanie szczelnej bariery sanitarnej na granicy Rzeczypospolitej Polskiej i zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Drogowe przejścia graniczne

Przejście graniczne w Bezledach przeznaczono do całodobowej obsługi ruchu granicznego osobowego i towarowego. Obiekt posiada izolatorium dla osób chorych bądź podejrzanych o zachorowanie na chorobę zakaźną, które mieści się na kierunku wjazdowym do Polski, w

² Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2025 r. poz. 1675).

wolnostojącym budynku dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. W budynku wyznaczono oddzielne strefy dla osób chorych, osób ze styczości i personelu medycznego, pomieszczenie magazynowe oraz miejsce na bagaż. Dla każdej ze stref zapewniono dostęp do wydzielonych węzłów sanitarnych, oddzielne centrale wentylacji mechanicznej i interkomy między śluzami. Pomieszczenia zaopatrzone w niezbędne meble, sprzęt, środki ochrony osobistej, środki higieniczne i dezynfekcyjne. Elementy wyposażenia trwałe, łatwo zmywalne, odporne na środki czyszcząco-dezynfekcyjne. We wszystkich pomieszczeniach podłogi oraz połączenia ścian z podłogami wykonane z materiałów umożliwiających ich mycie i dezynfekcję. Izolatorium stwarza warunki do udzielenia przedszpitalnej pomocy medycznej oraz umożliwia bezpośrednią ewakuację pacjenta do karetki pogotowia ratunkowego. Całodobowy dostęp do izolatorium zapewnia Dyżurny Drogowego Przejścia Granicznego Bezledy. Pomieszczenia ogólnodostępne w obiekcie wyposażono w dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk.

Przejście graniczne nie jest wytwórcą odpadów medycznych, jednak w przypadku wytworzenia tego rodzaju odpadów, zgodnie z zawartym porozumieniem, zostaną one przekazane do Szpitala Powiatowego w Bartoszycach.

Przejście graniczne w Grzechotkach to największe drogowe przejście graniczne na granicy polsko-rosyjskiej, przeznaczone do całodobowego ruchu samochodowego osobowego i towarowego. W minionym roku odnotowywano aktywny przepływ osób i towarów przez granicę.

W parterowym pawilonie sanitarnym, mieszczącym się na kierunku wjazdowym do Polski, wydzielono pomieszczenie zastępcze do krótkotrwałej izolacji osób chorych lub podejrzanych o zachorowanie na chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną oraz miejsce czasowej izolacji osób ze styczości. Pomieszczenie zaopatrzone w niezbędne meble, akcesoria, środki ochrony osobistej, środki higieniczne i dezynfekcyjne. Podłogi i połączenia ścian z podłogami wykończone materiałami umożliwiającymi ich mycie oraz dezynfekcję. Meble trwałe, o powierzchniach łatwo zmywalnych, odpornych na środki czyszczące i dezynfekcyjne. Wydzielono węzły sanitarne dla osób poddanych krótkotrwałej izolacji. Pomieszczenie stwarza warunki do udzielenia pierwszej pomocy medycznej osobie chorej lub podejrzanej o zachorowanie oraz umożliwia bezpośrednią ewakuację pacjenta do karetki pogotowania ratunkowego. Zapewnienie całodobowego dostępu do pomieszczenia pozostaje w gestii Straży Granicznej.

Pomieszczenia ogólnodostępne na przejściu granicznym wyposażono w dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk. Z inicjatywy administratora przejścia regularnie dezynfekowano wspólne powierzchnie dotykowe.

W związku z obserwowanym okresowym wzrostem ruchu granicznego, zawarto umowę dotyczącą doraźnego doposażania przejścia granicznego w mobilne toalety dla osób oczekujących na przekroczenie granicy.

Przejścia graniczne w Gronowie i Gołdapi przystosowane są do obsługi międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego. Ze względu na obowiązujące regulacje prawne, od 15 marca 2020 roku ruch graniczny osobowy i towarowy na tych przejściach pozostaje zawieszony do odwołania. W 2025 roku obiekty były użytkowane wyłącznie przez służby graniczne, celne oraz pracowników obsługi obiektów. Ze względu na brak ruchu osobowego część pomieszczeń przeznaczonych dla podróżnych pozostawała wyłączonych z eksploatacji. Pomieszczenia nieużytkowane utrzymywane były w stanie umożliwiającym ich ponowne, bezzwłoczne uruchomienie. Na bieżąco odbywały się wszelkie prace remontowo-konserwatorskie w celu utrzymywania obiektów w należyтым stanie technicznym i estetycznym oraz niedopuszczenia do nadmiernego pogorszenia ich właściwości użytkowych i sprawności technicznej.

Zarówno na przejściu granicznym w Gronowie, jak i w Gołdapi wydzielono pomieszczenie zastępcze do krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o zakażenie lub zachorowanie na chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną. Miejsca te wyposażono w niezbędne meble i akcesoria. Dostęp do węzłów sanitarnych zapewniono w sąsiednich pomieszczeniach. Budynki, w których usytuowano pomieszczenia posiadają dodatkowe wyjścia na teren posesji, które mogą być wykorzystane w sytuacji zagrożenia.

Lotnicze przejście graniczne

Całodobowe lotnicze przejście graniczne Mazury z ruchem pasażerskim i towarowym mieści się na terenie Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury w Szymanach. Obiekt obsługuje krajowe i międzynarodowe połączenia lotnicze rejsowe, czarterowe, prywatne, wojskowe, medyczne, szkoleniowe oraz operacje typu cargo. W 2025 roku realizowane były loty pasażerskie rejsowe obsługiwane przez linie: PLL LOT S.A., Ryanair i WizzAir oraz sezonowe połączenia czarterowe organizowane we współpracy z regionalnymi biurami podróży.

W części operacyjnej lotniska wyznaczono miejsce krótkotrwałej izolacji osoby, u której podejrzewa się lub rozpoznaje objawy choroby szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej oraz pomieszczenie dla osób skierowanych do kwarantanny do czasu zorganizowania transportu do szpitala lub innego wyznaczonego przez wojewodę miejsca. Pomieszczenia zlokalizowane są poza głównym ciągiem komunikacyjnym lotniska, w budynku użytkowanym okresowo przez Służbę Leśną. Poza miejscem do izolacji, w budynku wydzielono również pomieszczenie dla lekarza, zaplecze sanitarne i kuchenne oraz magazyn środków czystości. W sytuacji zagrożenia istnieje też możliwość wykorzystania pomieszczenia przeszukań zlokalizowanego na terminalu pasażerskim oraz komory krótkotrwałej izolacji i transportu osoby chorej stanowiącej wyposażenie medyczne lotniska. Lotniskowa Służba Ratowniczo-Gaśnicza posiada na wyposażeniu środki ochrony osobistej oraz środki dezynfekcyjne. Zapewniono pakiety ubrań ochronnych dla służb sanitarnych i medycznych. Obowiązująca na lotnisku procedura postępowania przeciwepidemicznego została uzgodniona z Państwowym Granicznym Inspektorem Sanitarnym w Elblągu i jest spójna z Wojewódzkim

Planem Działania na Wypadek Wystąpienia Epidemii oraz wewnętrznymi procedurami Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Obiekt wyposażono w trzy defibrylatory AED, które znajdują się w samochodach ratowniczo-gaśniczych oraz punkcie informacyjnym na terminalu pasażerskim. Na zgłoszenie służb wykonywane były zabiegi sanitarne dezynfekcji poprzez zamgławianie pomieszczeń, powierzchni i urządzeń na ścieżkach przejścia pasażerów i pracowników. Podmiot posiada umowę na odbiór i transport odpadów medycznych do miejsca unieszkodliwiania zawartą z wyspecjalizowaną firmą zewnętrzną, jednak w 2025 roku odpady tej grupy nie były wytwarzane.

W minionym roku przeprowadzono remont pierwszej kondygnacji budynku terminala pasażerskiego. Pomieszczenia zostały dostosowane na potrzeby biurowo-administracyjne.

Morskie przejścia graniczne

Na morskich przejściach granicznych w Elblągu i Fromborku dopuszczono ruch graniczny osobowy i towarowy. Zarówno w 2025 roku, jak i w latach ubiegłych na przejściach granicznych nie dokonywano kontroli granicznych, nie funkcjonowały połączenia pasażerskie. Obiekty nie posiadały pomieszczeń do izolacji osób chorych lub podejrzanych o zachorowanie na chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną. W sytuacji podejrzenia choroby zakaźnej procedura zakładała krótkotrwałą izolację na jednostce pływającej, do momentu przyjazdu służb medycznych.

Przejście graniczne w Elblągu dysponowało zapleczem infrastrukturalnym do obsługi jednostek żeglugi międzynarodowej: promów pasażerskich i pasażersko-samochodowych, statków pasażerskich, jednostek portowych. Z uwagi na brak ruchu pasażerskiego, część pomieszczeń przeznaczonych dla podróżnych pozostawała wyłączona z użytkowania, natomiast czynne pomieszczenia wykorzystywane były przez pracowników obsługi przejścia, służby graniczne i celno-skarbowe oraz sporadycznie przez Graniczny Inspektorat Weterynarii.

Przejście graniczne we Fromborku nie dysponowało infrastrukturą dla służb granicznych i osób przekraczających granicę. Na obszarze obiektu w 2025 roku nie było zaplecza administracyjnego, sanitarnego i socjalnego. W przypadku zgłoszenia zamiaru przekroczenia granicy odprawa graniczna miała być prowadzona na jednostce pływającej.

Kolejowe przejście graniczne

Przejście graniczne w Braniewie przeznaczono do obsługi ruchu kolejowego osobowego i towarowego. Do przeprowadzania odpraw granicznych służy budynek stanowiący własność Polskich Kolei Państwowych S.A. Obiekt wymaga modernizacji, właściciel zobowiązał się do wykonania niezbędnych prac.

Niezależnie od obowiązujących regulacji prawnych dotyczących czasowego ograniczenia ruchu granicznego, obiekt nie odnotowuje przepływu osób i towarów. W 2025 roku ze względu na brak podróźnych większość pomieszczeń w budynku odpraw pozostawała wyłączona z eksploatacji. Obiekt użytkowali wyłącznie funkcjonariusze Straży Granicznej.

Na parterze budynku odpraw wydzielono pomieszczenie zastępcze do krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o zakażenie lub zachorowanie na chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną. Zapewniono wydzielony węzeł sanitarny oraz niezbędne wyposażenie. Miejsce czasowej izolacji posiada dodatkowe wyjście bezpośrednio na zewnątrz budynku.

II. Nadzór sanitarny nad zakładami zajmującymi się produkcją lub obrotem środków spożywczych na obszarze przejść granicznych

W 2025 roku na obszarze przejść granicznych funkcjonowało 12 zakładów żywnościowo – żywieniowych w tym: 2 zakłady obrotu oraz 1 magazyn czasowego składowania, 9 zakładów żywienia zbiorowego otwartego. Łącznie przeprowadzono w tych zakładach 20 kontroli sanitarnych. Nie wystawiano mandatów karnych.

W zakładach tych realizowano kontrole sanitarne w zakresie:

- ☐ oceny realizacji zasad systemu kontroli wewnętrznej w tym zasad GHP/GMP i HACCP
- ☐ ze szczególnym uwzględnieniem ich dokumentowania dla potrzeb oceny ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności,
- ☐ oceny przestrzegania przez przedsiębiorców obowiązku śledzenia pochodzenia towaru (traceability),
- ☐ oceny realizacji przestrzegania zasad higieny,
- ☐ oceny realizacji warunków i sposobu przechowywania żywności.

Stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych nie wzbudzał podejrzeń, co do zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. We wszystkich zakładach funkcjonowała kontrola wewnętrzna. Operatorzy żywności posiadali wdrożone procedury i systemy pozwalające na identyfikację pochodzenia wykorzystywanych artykułów spożywczych. Wszystkie zakłady były utrzymane w dobrym stanie technicznym, czystości i porządku.

Obiekty żywnościowo – żywieniowe funkcjonujące na przejściach granicznych to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające 1-3 osób, których przedmiotem działalności jest bardzo ograniczony asortyment żywności, a najczęściej prowadzonym procesem technologicznym jest odgrzewanie gotowych wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych. Przedsiębiorcy byli informowani podczas kontroli o możliwości śledzenia zarówno na stronie internetowej GSSE w Elblągu oraz w mediach społecznościowych różnych publikacji opartych na wiedzy naukowej, wskazówek dotyczących bezpieczeństwa żywności, a także ostrzeżeń publicznych o żywności, która może potencjalnie stanowić zagrożenie dla zdrowia konsumentów.

III. Graniczna kontrola jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2025 roku pracownicy Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu przeprowadzili 82 graniczne kontrole sanitarne towarów, na które wystawiono 82 świadectwa spełnienia wymagań jakości zdrowotnej. Nie odnotowano żadnych zgłoszeń do granicznej kontroli sanitarnej materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. W 2025 roku nie występowały w wyniku dokonanych oględzin podejrzenia, co do jakości zdrowotnej przewożonej żywności, przedstawiana przez importerów, bądź ich przedstawicieli dokumentacja umożliwiała porównanie deklarowanej jakości zdrowotnej przywożonej z zagranicy partii towaru z przepisami prawnymi.. Nie wydawano decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu lub przetwórstwa w kraju towaru. Wystawiono 27 decyzji płatniczych.

Na ilość partii poddanych granicznej kontroli sanitarnej oraz na asortyment importowanego towaru wprowadzanego na obszar Rzeczypospolitej Polski przez przejścia graniczne na terenie województwa warmińsko – mazurskiego na granicy z Obwodem Królewieckim wpływ miała sytuacja geopolityczna: sankcje gospodarcze Unii Europejskiej na Rosję tj. ograniczenia exportowe i importowe w związku z jej inwazją na Ukrainę oraz położenie Obwodu Królewieckiego. Obwód Królewiecki jest rosyjską eksklawą w Europie Środkowej. Teren obwodu oddzielony jest od głównej części państwa rosyjskiego obszarami niepodległych państw UE, przez co nie posiada on swobodnej łączności lądowej z resztą kraju. Transport do Obwodu królewieckiego jest uzależniony od polityki taryfowej sąsiadów (państw UE) oraz wprowadzonych restrykcji.

Na terenie działania Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu wyznaczonym punktem kontroli granicznej (BCP) dla towarów opakowanych nie pochodzących od zwierząt, bez wymogów temperaturowych lub schłodzonych, jest Punkt Granicznej Kontroli Sanitarno-Epidemiologicznej w Bezledach, Drogowe Przejście Graniczne Bezledy, 11-200 Bartoszyce. Do granicznej kontroli sanitarnej w BCP w Bezledach dotychczas nie zgłaszano środków spożywczych objętych przepisami Unii Europejskiej, tak więc produkty, których import jest określony przepisami Unii Europejskiej nie były przedmiotem granicznej kontroli sanitarnej przeprowadzanej przez pracowników Granicznej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Elblągu.

Na terenie województwa warmińsko – mazurskiego, właściwymi do przeprowadzania granicznej kontroli sanitarnej jest 5 przejść: Drogowe Przejście Graniczne w Gołdapi,

Drogowe Przejście Graniczne w Gronowie, Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach, Kolejowe Przejście Graniczne w Braniewie oraz morskie przejście w Elblągu³.

Ruch graniczny na przejściu granicznym w Gronowie oraz w Gołdapi w 2023 roku nadal pozostawał zawieszony.

W 2025 roku środki spożywcze były wwożone na obszar Polski tylko przez Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach. Asortyment towarów z importu, ilość partii poddanych granicznej kontroli sanitarnej oraz wystawionych świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych na tym przejściu przedstawiał się następująco:

Towar	Kraj przywozu - z-	Ilość partii skontrolowanych	Ilość wystawionych świadectw stwierdzających spełnienie wymagań zdrowotnych	Pobrane próbki	Ilość partii skierowanych poprzez zawiadomienie do miejsca docelowego przeznaczenia	Liczba decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu
Kasza gryczana prażona	Rosja	19	19	0	0	0
Suplementy diety	Rosja	63	63	0	0	0
Razem		82	82	0	0	0

W 2025 roku do GSSE w Elblągu nie wpłynął żaden wniosek o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej żywności wywożonej z terytorium Polski do krajów trzecich. Na terenie działania jednostki nie funkcjonuje żaden zakład produkcyjny zajmujący się eksportem żywności pochodzenia roślinnego.

³ z Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2007 r. w sprawie wykazu przejść granicznych właściwych dla przeprowadzania granicznej kontroli sanitarnej (Dz. U. z 2023, poz. 507).

IV. Współdziałanie z innymi organami kontroli granicznej

Mając na uwadze uściślenie zasad współpracy, wyeliminowanie jakichkolwiek przypadków docierania do miejsca docelowego przeznaczenia środków spożywczych, substancji pomagających w przetwarzaniu oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, niepoddanych granicznej kontroli sanitarnej, zapewnienie prawidłowego obrotu towarowego z inicjatywy PGIS w Elblągu zorganizowano łącznie 2 narady szkoleniowe: z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa/ Oddział Graniczny Bezledy oraz z przedstawicielami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Olsztynie / Oddział Celny w Bezledach.

Organizacja wspólnej narady szkoleniowej z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa/ Oddział Graniczny Bezledy była związana z realizacją postanowień § 2 pkt. 8 porozumienia z dnia 10 lipca 2019 r. w sprawie współdziałania i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii Europejskiej.

Podczas narady omówiono:

- ☐ zasady wzajemnej pomocy merytorycznej w ramach sprawowanej kontroli granicznej przesyłek towarów, w tym także w zakresie dokonywania prawidłowej selekcji towarów, które muszą zostać przedstawione do kontroli leżącej w zakresie kompetencji organu właściwego rzeczowo.
- ☐ zasady przekazywania sobie wzajemnie informacji i dokumentów dotyczących przeprowadzanej lub zakończonej rozstrzygnięciem kontroli towarów.
- ☐ zasady wzajemnego informowania o podejrzeniu występowania fałszowania świadectw, atestów i innych dokumentów wydanych przez Organy Inspekcji.
- ☐ udzielania wsparcia merytorycznego oraz wzajemnej pomocy przy wykonywaniu czynności kontroli granicznej z wykorzystaniem informatycznego systemu kontroli i powiadamiania TRACES NT.
- ☐ zasady korzystania z budynków, pomieszczeń i obszarów należących do danego BCP i ich udostępniania, które są określone w ww. porozumieniu z dnia 19 lipca 2019 r.

Organizacja narady z przedstawicielami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Olsztynie/Oddział Celny w Bezledach była związana z konieczną współpracą obu służb w celu zapewnienia prawidłowej kontroli obrotu towarowego żywnością pochodzenia niezwierzęcego, a także zapobieganiu wszelkim zagrożeniom mogącym mieć wpływ na zdrowie.

Podczas narady omówiono:

- ☐ zasady współdziałania obu służb w sytuacjach nadzwyczajnych,
- ☐ zasady kontroli sanitarnej na przejściu granicznym w Bezledach,

- ❓ wykaz towarów podlegających granicznej kontroli sanitarnej,
- ❓ zasady współpracy Organów Służby Celno-Skarbowej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w przypadku kontroli towarów nieujętych w załączniku do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej, gdy funkcjonariusz celny ma wątpliwości, czy spełniają one zasadnicze lub inne wymagania określone prawem żywnościowym, zaistniały okoliczności, o których mowa w art. 27 ust. 3 rozporządzenia nr 765/2008,
- ❓ tryb powiadamiania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej o towarach niepoddanych granicznej kontroli sanitarnej lub co, do których istnieją okoliczności wskazujące, że nie spełniają wymagań bezpieczeństwa zdrowotnego,⁴
- ❓ zasady kontroli sanitarnych towarów zawróconych przez służby graniczne krajów trzecich bądź objętych procedurą powrotnego przywozu,
- ❓ sprawę działania platformy koordynacji i wymiany danych Single Window,
- ❓ instrukcje postępowania w przypadku utraty dostępu do niektórych obiektów/sprzętu obowiązująca w PGKSE Bezledy.

W dniu 4 grudnia 2025 r. na Drogowym Przejściu Granicznym w Bezledach odbyła się wizyta Głównego Inspektora Sanitarnego wraz z kierownictwem GIS, państwowymi wojewódzkimi inspektorami sanitarnymi oraz państwowymi granicznymi inspektorami sanitarnymi. Uczestnicy spotkania zapoznali się z infrastrukturą i specyfiką Drogowego Przejścia Granicznego w Bezledach oraz warunkami, w jakich są przeprowadzane graniczne kontrole sanitarne.

Spotkanie zostało zorganizowane przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu przy współpracy z Oddziałem Celnym, Placówką Straży Granicznej oraz Oddziałem Obsługi Drogowego Przejścia Granicznego w Bezledach.

V. Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach przejść granicznych w województwie warmińsko-mazurskim

W 2025 r. nadzorem było objętych 8 przejść granicznych, w tym 4 drogowe (w Grzechotkach, Gronowie, Gołdapi i Bezledach), 2 morskie (w Elblągu i Fromborku), kolejowe przejście graniczne w Braniewie oraz lotnicze w Szymanach (Port Lotniczy Olsztyn- Mazury).

⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 marca 2017 r. w sprawie współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej z organami celnymi w zakresie granicznych kontroli sanitarnych (Dz.U. poz. 567).

Obiekty użyteczności publicznej

Na obszarze przejść granicznych w 2025 r. przeprowadzono 15 kontroli obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz 2 kontrole jakości wody do spożycia przez ludzi. Weryfikacji podlegał stan techniczny i sanitarny kontrolowanych podmiotów. Zakres kontroli obejmował m.in. ocenę warunków technicznych pomieszczeń, utrzymanie czystości i porządku, gospodarkę odpadami komunalnymi, realizację procedur DDD, dostęp do pomieszczeń higieniczno – sanitarnych, stan techniczny klimatyzacji i wentylacji, przestrzeganie zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Na Morskim przejściu granicznym w Elblągu nie odbywał się ruch osobowy, jednak wykazuje ono stałą gotowość do przeprowadzenia odpraw pasażerskich. Terminal pozostaje przystosowany i przygotowany do odprawy granicznej osób, w tym osób niepełnosprawnych, jednostek pływających oraz samochodów osobowych. Pomieszczenia częściowo użytkowane są przez pracowników obsługi przejścia oraz służby graniczne, niektóre zostały wyłączone z eksploatacji. Na terenie obiektu znajduje się punkt poboru wody dla jednostek pływających.

W minionym roku, podobnie jak w latach ubiegłych, przejście graniczne we Fromborku nie odnotowało odpraw. Na terenie przejścia nie występują pomieszczenia dla służ granicznych, brak jest także sanitariatów dla osób przekraczających granicę, w tym toalet mobilnych. Istnieje możliwość dokonania odprawy na jednostce pływającej, po uprzednim zgłoszeniu telefonicznym.

Na terenie kolejowego przejścia granicznego w Braniewie nie występuje ruch pasażerki oraz towarowy, dlatego pomieszczenia budynku odpraw pasażerskich nadal pozostają wyłączone z eksploatacji. Niektóre z pomieszczeń znajdujących się na parterze użytkowane są przez funkcjonariuszy Straży Granicznej. Zachowano dobry stan sanitarno-higieniczny czynnych pomieszczeń zlokalizowanych na parterze budynku odpraw, natomiast stan techniczny budynku wymaga modernizacji. Wymagane przeglądy budynku, a także drobne prace remontowe prowadzone były na bieżąco. Gospodarkę odpadami komunalnymi prowadzono prawidłowo.

Straż Graniczna, służba celno - skarbowa oraz pracownicy administracyjni przejścia granicznego w Gronowie i Gołdapi pomimo zawieszenia ruchu granicznego, wykonują powierzone im obowiązki zawodowe na terenie obiektu. Niektóre pomieszczenia (przeznaczone dla osób przekraczających granicę lub związane z odprawą pasażerów; m.in. sanitariaty, pawilony kontrolerskie, pomieszczenie przeszukań) wyłączono z eksploatacji. Jednak ich stan techniczny i sanitarny podlega ciągłemu monitorowaniu, okresowemu sprzątaniu oraz wietrzeniu, a pojawiające się usterki usuwane są bez zbędnej zwłoki. Przeprowadzono naprawy dachu płaskiego Budynku Kontroli Szczegółowej nr 10A oraz budynku administracyjno-technicznego nr 35 oraz wykonano remont szatni w budynku Straży Granicznej.

Stan techniczny i sanitarny przejść granicznych Bezledach oraz w Grzechotkach w 2025 roku nie budził zastrzeżeń. Pracownicy obsługi przejść utrzymywali należyty stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny terenu i pomieszczeń obiektów. Wszelkie usterki były usuwane na bieżąco, a wymagane prace remontowe wykonywane zawsze w razie pojawienia się takiej potrzeby. Na Drogowym Przejściu Granicznym w Grzechotkach odnowiono sufity w pomieszczeniach sanitarnych dla osób przekraczających granice oraz wykonano malowanie elewacji budynku nr 1, 3, części elewacji budynku nr 24a i 24b. Przejście Graniczne w Bezledach wykonało przebudowę posterunku nr 1, który został wyposażony w węzeł sanitarny.

Port Lotniczy Olsztyn-Mazury w Szymanach utrzymany był w dobrym stanie sanitarnym i technicznym. Na terminalu portu znajduje się wystraszająca liczba pomieszczeń sanitarnych dla podróżnych, a prace porządkowe powierzone zostały zewnętrznej firmie sprzątającej. Lotnisko oferowało loty pasażerskie w następujących kierunkach: Dusseldorf- Weeze (Niemcy), Kraków (Polska), Dortmund (Niemcy), Londyn (Wielka Brytania) oraz Antalya (Turcja). Obsługą lotów pasażerskich zajmowały się 3 linie lotnicze: PLL LOT S. A., Ryanair i Wizzair. Nieczystości płynne z samolotów przekazywane są do wozu asenizacyjnego, a stamtąd do zlewni. Wspomniany pojazd do odbioru ścieków podlega procesowi mycia po zakończeniu pracy, natomiast część spustowa zbiornika jest odkazana po każdym jego opróżnieniu. W roku 2025 pomieszczenia administracyjne lotniska zostały przeniesione na I piętro budynku terminala (wcześniej część biurowa znajdowała się w osobnym budynku, oddalonym od terminala).

Nie stwierdzono łamania zakazu palenia wyrobów tytoniowych i używania papierosów elektronicznych w miejscach niedozwolonych, a także reklam i promocji wyrobów tytoniowych⁵. Kontrolowane podmioty stosowały oznaczenia słowne i graficzne o zakazie palenia i umieszczały je w widocznych miejscach. Jednocześnie wydzielono oznakowane strefy na świeżym powietrzu, gdzie palenie było dozwolone. Dodatkowo Port Lotniczy Olsztyn-Mazury posiada kabinę dla palących, wyposażoną w system wielostopniowej filtracji powietrza oraz hermetyczne popielnie. Pomieszczenie to spełniało wymagania dotyczące palarni zawarte w w/w ustawie.

Obiekty użyteczności publicznej pozostające pod nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu wypełniały obowiązek utrzymania nieruchomości w należyтым stanie higieniczno-sanitarnym⁶. Wszystkie posiadały wydzielone pomieszczenia sanitarne dla obsługi przejścia granicznego, służb granicznych oraz osób przekraczających granicę, w tym pomieszczenia przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Niektóre z przejść granicznych posiadały pomieszczenia higienicznosanitarne do pielęgnacji dzieci.

⁵ Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1162, z późn. zm.).

⁶ Art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2025 r. poz. 1675).

Wszystkie obiekty zostały wyposażone w odpowiednią ilość pojemników na odpady komunalne, a ich opróżnianie odbywało się na bieżąco, zgodnie z zapotrzebowaniem. Podmioty, na których spoczywał obowiązek rejestracji w bazie danych o produktach, opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, posiadały odpowiednie rejestry i sprawozdania w zakresie gospodarki odpadami. Administratorzy przejść granicznych zapewnili odpowiednie umowy na odbiór odpadów, w tym na odbiór odpadów niebezpiecznych, z podmiotami posiadającymi zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbioru, transportu i unieszkodliwiania tych odpadów. Na drogowych przejściach granicznych występują zlewnie ścieków z autokarów, które wyposażone są w instrukcje obsługi zlewni. Wprowadzone do zlewni nieczystości odprowadzane są bezpośrednio do sieci kanalizacyjnej. W minionym roku, podobnie jak w latach ubiegłych, zlewnie te nie były wykorzystywane. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia oraz usuwania z odpadów.

Obiekty użyteczności publicznej na nadzorowanych przejściach granicznych prowadziły okresową deratyzację, a niektóre również dezynsekcję oraz cykliczną kontrolę aktywności gryzoni, insektów i szkodników.

Przeglądy wentylacji i klimatyzacji przeprowadzono w budynkach użyteczności publicznej wszystkich przejść granicznych, co potwierdzały przedstawiane protokoły. Wykonywano terminowo przeglądy kominiarskie. Zgodnie z wynikami kontroli zawartymi w protokołach, wentylacje, klimatyzacje oraz przewody kominowe wszystkich budynków zlokalizowanych na przejściach granicznych utrzymane były w dobrym stanie technicznym, nie zagrażały bezpieczeństwu przebywających tam osób i umożliwiają bezpieczne użytkowanie obiektów.

Infrastruktura przejść granicznych - budynki, tereny zielone, drogi oraz parkingi wszystkich skontrolowanych pomiotów utrzymane były w dobrym stanie technicznym oraz w należytym porządku.

W 2025 roku łącznie odnotowano 2 przypadki przewozu szczątków przez granicę. Przewozy odbywały się zgodnie z obowiązującymi przepisami i były nadzorowane przez służby celne.

VI. Jakość wody do spożycia przez ludzi i na potrzeby gospodarcze

Pod nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu znajduje się urządzenie wodociągowe Drogowego Przejścia Granicznego w Grzechotkach, które dostarcza wodę z ujęcia indywidulanego wyłącznie na potrzeby Drogowego Przejścia Granicznego (nie stanowi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, funkcjonuje jedynie na potrzeby w budynkach użyteczności publicznej oraz placówek służb mundurowych). Kontrola sanitarna urządzenia wodociągowego oraz kontrola jakości wody do spożycia przez ludzi nie wykazała nieprawidłowości - urządzenie wodociągowe utrzymane było w należytym stanie sanitarno-higienicznym, a serwisowanie przebiegało regularnie. Jakość wody do spożycia

przez ludzi pochodzącej z wodociągu DPG w Grzechotkach podlegała monitorowaniu poprzez sprawowanie nadzoru urzędowego Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu, a także dzięki wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przed podmiot. W minionym roku wszystkie zbadane próbki wody w zakresie parametrów chemicznych, organoleptycznych, mikrobiologicznych i fizykochemicznych spełniały wymagania⁷.

Do Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu nie wpłynęły zgłoszenia o wystąpieniu niepożądanych reakcji związanych ze spożyciem wody pochodzącej z wodociągu oraz z obszarów pozostałych przejść granicznych. Na podstawie analizy wyników badań próbek wody, prowadzonych czynności kontrolnych, sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych, nieodnotowania zdarzeń mogących mieć negatywny wpływ na zdrowie konsumentów związanych z jakością wody przeznaczonej do spożycia, Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny wydał ocenę jakości wody pochodzącej z wodociągu sieciowego Drogowego Przejścia Granicznego w Grzechotkach, stwierdzając jej przydatność do spożycia, a tym samym uznając wodę dostarczaną konsumentom na terenie Drogowego Przejścia Granicznego w Grzechotkach za bezpieczną.

Na terenie objętym nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu znajdują się także punkty poboru wody dla jednostek pływających. W trakcie sezonu żeglugowego liczne statki pasażerskie, towarowe oraz jachty zaopatrywane są w wodę pochodzącą z punktów poboru wody dla jednostek pływających zlokalizowanych m.in. na terenach morskich przejść granicznych. Biorąc pod uwagę sezonowość tego zjawiska, a w związku z tym brak regularnego poboru wody z w/w punktów, Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Elblągu, rozważając prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia dla zdrowia ludzi w obszarze jakości wody, przeprowadził przed sezonem żeglugowym kontrole jakości wody do spożycia. Kontrole jakości wody miały miejsce w punktach czerpalnych dla jednostek pływających zlokalizowanych na Morskim Przejściu Granicznym w Elblągu oraz w Porcie we Fromborku. Sprawozdania z badań przedmiotowej wody wykazały, że w zakresie zbadanych parametrów mikrobiologicznych woda odpowiadała wymaganiom⁸, w związku z powyższym wydane zostały oceny zgodności z wymaganiami.

⁷ Załączniki nr 1A-tabela 1, 1B, 1C-tabela 1 i tabela 2 i 1D do rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294).

⁸ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294).

VII. Podnoszenie poziomu wiedzy, świadomości u osób zatrudnionych na przejściach granicznych

Jednym z kluczowych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest prowadzenie działalności oświatowo-zdrowotnej w celu kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych. Budowanie świadomości zdrowotnej społeczeństwa nabiera szczególnego znaczenia w obliczu dezinformacji zdrowotnej obserwowanej w ostatnich latach zwłaszcza w przestrzeni cyfrowej. Zjawisko to utrudnia dotarcie do wiedzy opartej o rzetelne oraz wiarygodne źródła i tym samym może wywoływać poważne konsekwencje zdrowotne, jak i społeczne. Prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych oraz promujących zdrowie na obszarze granicy państwowej jest szczególnie istotne i ma kluczowe znaczenie, gdyż świadomość w zakresie zdrowia i profilaktyki przeciwdziała skutkom przedostania się na terytorium kraju chorób zakaźnych, a także podnosi jakość życia społeczeństwa.

W 2025 roku na nadzorowanych przejściach granicznych prowadzono szeroko zakrojoną działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska. Przeprowadzono 30 szkoleń, działań informacyjno-edukacyjnych i kampanii społecznych promujących zdrowie, których odbiorcami byli administratorzy, personel i służby funkcjonujące na przejściach granicznych województwa warmińsko-mazurskiego. Dla pracowników drogowych przejść granicznych w Grzechotkach i Bezledach przeprowadzono szkolenia z zakresu bezpieczeństwa zdrowotnego w podróży oraz wpływu tytoniu, wyrobów tytoniowych i nikotynowych na zdrowie ludzi. W ramach współpracy ze służbami granicznymi zorganizowano prelekcję dotyczącą zagrożeń dla bezpieczeństwa zdrowia ludzi i regulacji prawnych związanych z przewozem zwłok i szczątków ludzkich przez granicę.

Podczas kontroli sanitarnych prowadzonych na przejściach granicznych każdorazowo podejmowano działania informacyjno-edukacyjne w obszarze zdrowia publicznego. W sezonie epidemicznym wirusowych infekcji oddechowych promowano metody profilaktyki medycznej oraz codzienne nawyki zdrowotne wzmacniające skuteczność działań prozdrowotnych. W okresie wakacyjnych wyjazdów przypominano o przestrzeganiu zasad higieny w celu ochrony przed zakażeniami i zatruciami pokarmowymi. Podejmowano działania mające na celu podniesienie świadomości społecznej na temat bąblowicy, a także zwracano uwagę na zagrożenia dla zdrowia związane ze wzrostem zachorowań na choroby odkleszczowe. W 2025 roku w Polsce odnotowywano zwiększoną aktywność wirusa WZW A, dlatego prowadzono działania edukacyjno-informacyjne ukierunkowane na promowanie filarów profilaktyki zakażeń: szczepień ochronnych, przestrzegania zasad higieny i bezpieczeństwa żywności. Realizowano również inicjatywy z zakresu zapobiegania zakażeniom bakterią z rodzaju Legionella. Z uwagi na występujący w kraju problem zakażeń wirusami grypy ptaków u drobiu i ptactwa dzikiego oraz narastający charakter tego zagrożenia dla człowieka, podjęto działania informujące i profilaktyczne wśród pracodawców

i pracowników zatrudnionych w podmiotach, w których może występować ekspozycja na te wirusy.

W ramach ogólnopolskiej kampanii społecznej Biura Krajowego Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w Polsce oraz Polskiego Towarzystwa Chorób Płuc, podejmowano działania w zakresie zwiększenia świadomości społecznej na temat gruźlicy. Włączono się również w kampanie promujące profilaktykę i wczesną diagnostykę chorób nowotworowych. Przekazywano informacje na temat możliwości skorzystania z bezpłatnych badań diagnostycznych w ramach programów profilaktycznych realizowanych przez Ministerstwo Zdrowia. Udostępniano informacje i materiały promocyjne dotyczące funkcjonalności usługi centralnej e-rejestracji oraz rozszerzenia katalogu szczepień ochronnych, które mogą być przeprowadzane w aptekach u osób dorosłych.

Personelowi przejść granicznych systematycznie przekazywano opracowywane informacje w zakresie aktualnych zagrożeń zdrowotnych związanych z chorobami zakaźnymi i zakażeniami na świecie, które uwzględniały sytuację epidemiologiczną wybranych chorób, ocenę ryzyka oraz środki profilaktyczne i zalecenia dla osób podróżujących. Rozpowszechniano zalecenia, wytyczne i komunikaty Głównego Inspektoratu Sanitarnego. Dla pracowników obsługi drogowych przejść granicznych w Grzechotkach i Bezledach zorganizowano i przeprowadzono stacjonarne szkolenia które objęły następujące tematy: „Tytoń, wyroby tytoniowe i nikotynowe – wpływ na zdrowie ludzi i regulacje prawne” oraz „Bezpieczeństwo zdrowotne w podróży”. Dodatkowo zorganizowano szkolenie dla pracowników służby celno - skarbowej Oddziału Celnego w Grzechotkach w zakresie przewozu zwłok i szczątków ludzkich przez granicę – zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowia ludzi i regulacje prawne.

Na obszarze Portu Frombork zorganizowano akcję edukacyjną dotyczącą zakwitów wody i sinic.

Aktualne komunikaty związane z potencjalnymi zagrożeniami przekazywano wykorzystując media społecznościowe - na platformę Facebook oraz stronę internetową. Komunikaty te dotyczyły m.in. podtopień, powodzi, choroby Haff, legionellozowym zapaleniu płuc, gorączce Pontiac, bezpiecznego korzystania z akwenów wodnych.

Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu podjęła w minionym roku szereg inicjatyw budujących świadomość zdrowotną osób zatrudnionych na nadzorowanych przejściach granicznych. Podczas realizowanych szkoleń oraz działań prozdrowotnych wskazywano źródła rzetelnej, aktualnej i przystępnej wiedzy dotyczących kwestii związanych ze zdrowiem oraz rozpowszechniano materiały informacyjno-edukacyjne. Tematykę i sposób realizacji działalności oświatowo-zdrowotnej dostosowywano do bieżącej sytuacji epidemiologicznej na świecie, współczesnych problemów i wyzwań zdrowia publicznego, charakteru nadzorowanych podmiotów i zgłaszanych potrzeb szkoleniowych. Poruszane zagadnienia spotykały się z dużym zainteresowaniem odbiorców ze względu na ich aktualność oraz dopasowanie do konkretnych potrzeb informacyjnych i zawodowych uczestników.

VIII. Ocena higieny pracy oraz warunków środowiska pracy osób zatrudnionych na przejściach granicznych

W 2025 roku przeprowadzono 9 kontroli w zakresie oceny higieny pracy oraz warunków środowiska pracy osób zatrudnionych na przejściach granicznych.

Ustalono, że 30 funkcjonariuszy oddziałów celnych i placówek straży granicznej (przewodników psów), 10 pracowników inspekcji weterynaryjnej oraz inspekcji ochrony roślin i nasiennictwa oraz 3 pracowników Oddziału Obsługi Drogowego Przejścia Granicznego w Grzechotkach narażonych jest na działanie szkodliwych czynników biologicznych. Ponadto 139 funkcjonariuszy celnych obsługujących urządzenia rentgenowskie do prześwietlania samochodów, towarów i bagaży podróżnych oraz wykrywania materiałów promieniotwórczych narażonych jest na czynnik rakotwórczy – promieniowanie jonizujące. Natomiast 148 pozostaje w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym benzenem będącym składnikiem benzyny oraz spalinami diesla uwalnianymi podczas pracy silnika wysokoprężnego. Benzen uwalnia się do środowiska pracy podczas przeprowadzania podstawowej kontroli celno-skarbowej tj. badania ilości przewożonej benzyny, bezpośredniej kontroli zawartości baku samochodu z uwagi na przestrzeń, w której można ukryć inne towary akcyzowe. Kontakt ze spalinami diesla występuje podczas - podstawowej kontroli celno-skarbowej w budynkach kontroli szczegółowej oraz na pasach odpraw. Dodatkowo 7 funkcjonariuszy straży granicznej pozostaje w kontakcie z benzenem, uwalnianym podczas tankowania łodzi i pojazdów służbowych.

W przedstawionych wynikach przeprowadzonych badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy na stanowiskach pracy funkcjonariuszy celnych oraz Straży Granicznej na pasach odpraw nie stwierdzono przekroczeń normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia takich jak hałas, pył i związki chemiczne, których źródłem jest praca silników samochodów osobowych, ciężarowych i autobusów poruszających się po pasach odpraw.

Osobom narażonym prawidłowo opracowano ocenę ryzyka zawodowego. Uwzględniono w niej klasyfikację i wykaz szkodliwych czynników, rodzaj, stopień, czas trwania narażenia, skutki zagrożenia oraz odpowiednie środki ochrony. Urządzenia wytwarzające promieniowanie jonizujące były objęte kontrolą środowiskową. Raporty z kontroli nie wykazywały przekroczeń dopuszczalnych norm promieniowania. Funkcjonariusze posiadali wymagane uprawnienia operatora akceleratora, badania lekarskie oraz dokumentację z odbytych szkoleń. Informacja o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym została przesłana do WSSE w Olsztynie w terminie zgodnym z przepisami prawa.

Pracownikom służb granicznych zapewniono odpowiednie środki ochrony indywidualnej oraz utrzymywane w dobrym stanie technicznym, czystości i porządku pomieszczenia i urządzenia higieniczno-sanitarne.

Nie stwierdzono podczas kontroli nieprawidłowości dotyczących przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy.

Podczas kontroli zostały przeprowadzone działania informacyjno-edukacyjne o tematyce związanej z promieniowaniem jonizującym, pochodzącym ze źródeł sztucznych i naturalnych, występujących w środowisku pracy, zagrożeń dla zdrowia człowieka w związku z narażeniem na radon w pomieszczeniach pracy.

Dodatkowo podczas prowadzonych działań kontrolnych w nadzorowanych obiektach zlokalizowanych na przejściach granicznych informowano osoby odpowiedzialne o konieczności przestrzegania wymagań prawnych ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Podsumowanie

Utrzymanie szczelnej bariery sanitarnej na granicy Rzeczypospolitej Polskiej i zewnętrznej granicy Unii Europejskiej stanowi złożony, wieloetapowy proces, który wymaga sprawnej koordynacji i wielu działań z różnych obszarów. Jednym z najważniejszych aspektów jest sprawne współdziałanie z organami kontroli granicznej, instytucjami rządowymi i samorządowymi w zakresie właściwego rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania zagrożeń bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi.

Nadzór sanitarny prowadzony przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu, realizowany między innymi poprzez kontrole, stanowi niezbędny element procesu, który obejmuje badanie stanu istniejącego, jego porównanie ze stanem pożądanym, co pozwala na ustalenie stanu faktycznego w tym ewentualnego zakresu i przyczyn rozbieżności, a także na wydanie wniosków i zaleceń pokontrolnych. W dalszym etapie pozwala na dokonanie analiz, ocen ryzyka i planowanie działań na przyszłość.

W minionym roku prowadzone czynności kontrolne mobilizowały administratorów i pracowników do zachowania oraz umacniania wysokich standardów sanitarno-higienicznych na obszarach przejść granicznych. Nastąpiła poprawa stanu technicznego i utrzymanie wysokiego standardu sanitarno-higienicznego tych obiektów, a prowadzony nadzór pozwolił na bezpieczne korzystanie z obiektów przejść granicznych.

Ważnym elementem działań zapobiegawczych jest podnoszenie poziomu wiedzy, świadomości, wdrażanie dobrych postaw i nawyków oraz zapewnienie właściwych warunków sanitarno-technicznych. W minionym roku duży nacisk położono na działania oświatowo-zdrowotne. Zakres zrealizowanych zadań w tym obszarze obejmował przekazywanie komunikatów, materiałów edukacyjnych. Ponadto pracownicy sekcji Higieny Komunalnej i Transportu GSSE w Elblągu we współpracy z pracownikiem sekcji Epidemiologii zorganizowali przeprowadzili również szkolenia stacjonarne. Działania te przyczyniły się także do zacieśnienia współpracy między jednostkami i pozwoliły na podjęcie dalszej kooperacji i planowaniu kolejnych szkoleń w przyszłości.

W 2025 r. do Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu nie zgłoszono wystąpienia niepokojących zjawisk na obszarze przejść granicznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych, nie zidentyfikowano niepokojących zdarzeń ani potencjalnych źródeł zagrożeń dla zdrowia ludzi i higieny środowiska.

Z wyrazami szacunku

Irena Kidawa
Państwowy Graniczny
Inspektor Sanitarny w Elblągu
/dokument podpisany elektronicznie/